

FIFO - FIRST IN FIRST OUT

LIFO - LAST IN FIRST OUT

VÕ HIẾU NGHĨA

27-07-2011

FIFO, xin đừng nhầm lẫn với FIFA (Fédération Internationale de Football Association) của dân đá banh, **FIFO – FIRST IN FIRST OUT**, là một tiên đề hay phương ngôn (axiom) của khoa Tin học: Dữ liệu vào trước sẽ ra trước. Cũng có một phương ngôn trái lại là **LIFO- Last In First Out**: Dữ liệu vào sau lại ra trước. Trong **Tin học**, các phương ngôn này nhằm hướng dẫn cách lập trình cho các lập trình viên (programmer), tuy nhiên phương ngôn này cũng được áp dụng rộng rãi hơn trong các **kỹ thuật kế toán**, và chúng cũng được áp dụng rất nhiều trong kinh tế, thương mại.

Dưới đây, chúng ta sẽ lần lượt theo dõi từng bước một, về các tiên đề này.

FIFO trong Tin học

Cấu trúc dữ liệu (Data Structure)

Trong khoa Tin học, thuật ngữ này đề cập đến cách thức dữ liệu được lưu trữ trong một hàng đợi (queue) được xử lý. Mỗi mục đưa vào sẽ được lưu trữ trong cấu trúc hàng đợi dữ liệu. Các dữ liệu đầu tiên (First In) được thêm vào hàng đợi sẽ là các dữ liệu đầu tiên được gỡ bỏ (First Out), sau đó sẽ tiếp tục xử lý tuần tự theo thứ tự xếp vào sau đó.

Đây là hành vi điển hình cho một hàng đợi, nó tương tự như hành vi của người đứng xếp hàng, nơi người đến trước được phục vụ trước (FCFS : First Come First Served).

Tuy nhiên sự sắp đặt có thể thay đổi tùy theo nhu cầu hoặc hiện trạng thực tế, giống như trên xe buýt, nếu có hai cửa, một cửa lên/vào/In và một cửa xuống/ra/Out, thì người **vào trước** sẽ đến ngồi ở gần cửa ra và sẽ **xuống trước**. Nhưng nếu xe buýt chỉ có một cửa lên xuống, hay như trường hợp đèn pin ống (chỉ có một nắp), thì khi dứt các cục pin vào, pin vào sau cùng (Last In) sẽ được gỡ ra trước hết (First Out). Phương ngôn này được viết tắt là LIFO- Last In First Out.

FIFO trong các kỹ thuật kế toán

Phương pháp FIFO và LIFO là các kỹ thuật kế toán được sử dụng trong quản lý hàng tồn kho và các vấn đề tài chính liên quan đến số tiền một công ty đã kết buộc trong kiểm kê hàng hoá sản xuất, nguyên liệu, phụ tùng, linh kiện, hoặc cổ phiếu.

FIFO là viết tắt của *First-in, first-out*, có nghĩa rằng hàng tồn kho trước nhất (đã nhập vào trước nhất tức là lâu nhất) được ghi nhận là sẽ được bán đầu tiên (First Out).

LIFO – *Last-In First-Out*, có nghĩa rằng các mục sản phẩm gần đây nhất (sản xuất mới nhất, sau nhất-Last-In) được ghi nhận là sẽ bán trước nhất (First-Out). Từ những năm 1970, các công ty Mỹ có xu hướng sử dụng LIFO, nhằm để giảm thuế thu nhập của họ trong thời kỳ lạm phát.

Sự khác biệt giữa chi phí của một hàng tồn kho tính theo phương pháp FIFO và LIFO được gọi là *dự trữ LIFO (LIFO Reserve)*. Dự trữ này chủ yếu là số tiền thu nhập chịu thuế của một thực thể đã được trì hoãn bằng cách sử dụng phương pháp LIFO.

FIFO trong kinh tế thương mại

FIFO trong kinh tế là một phương pháp quản lý tài sản và định giá tài sản, trong đó tài sản sản xuất hoặc mua lại đầu tiên (First-In), sẽ được bán, sử dụng hoặc xử lý đầu tiên (First-Out). FIFO có thể được sử dụng bởi một cá nhân hoặc một công ty.

Phương thức này được giải thích là, đối với mục đích tính thuế, FIFO giả định rằng các tài sản còn lại trong hàng tồn kho phù hợp với các tài sản được mua hoặc sản xuất gần đây nhất. Theo các giả định này, có một số các chiến lược giảm thiểu thuế liên quan đến việc sử dụng quản lý tài sản và phương pháp định giá theo FIFO.

LIFO trong kinh tế thương mại

LIFO trong kinh tế là một phương pháp quản lý tài sản và định giá tài sản, trong đó tài sản sản xuất hoặc mua lại mới nhất, sau nhất (Last-In), sẽ là những mục được sử dụng, bán hoặc xử lý trước hết (First-Out).

Phương thức này được giải thích là, LIFO giả định rằng một thực thể bán, sử dụng hoặc định đoạt đối với hàng tồn kho mới nhất của mình (Last-In), sẽ giải quyết trước nhất (First-Out). Nếu một tài sản được bán ra ít hơn là mua vào, sự khác biệt sẽ được coi là bị mất vốn. Nếu một tài sản được bán ra nhiều hơn là mua vào, sự khác biệt sẽ được coi là tăng vốn. Sử dụng phương pháp LIFO để đánh giá

và quản lý hàng tồn kho có thể được thuận lợi về thuế, nhưng nó cũng có thể làm tăng nghĩa vụ thuế.

Lợi nhuận hiểu đơn giản là sự chênh lệch giữa giá mua và giá bán, do đó phương pháp tính giá trị hàng tồn kho cũng sẽ ảnh hưởng đến lợi nhuận của doanh nghiệp tại một thời điểm, khi giá đầu vào có xu hướng tăng (hàng nhập trước giá rẻ hơn hàng nhập sau) thì với phương pháp Fifo giá vốn hàng bán của bạn sẽ thấp hơn giá của Lifo, dẫn đến lợi nhuận cao hơn và thuế phải đóng cao hơn!

Khi sử dụng phương pháp LIFO : LAST IN FIRST OUT có nghĩa là hàng nhập sau nhất thì sẽ được xuất trước tiên. Điều này làm cho giá thành gần với giá thị trường hơn, và như vậy việc tính toán kết quả kinh doanh của bạn sẽ phản ánh chính xác hơn nỗ lực của công ty, vì yếu tố chênh lệch do trượt giá không có hoặc sẽ rất nhỏ. Tuy nhiên phương pháp này làm cho hàng tồn kho trên Bảng cân đối kế toán không phản ánh giá trị tồn kho sát với thị trường (Bởi vì hàng tồn kho trong trường hợp này được phản ánh theo giá FIRST IN - NHẬP TRƯỚC). Giá này chứa đựng nhiều yếu tố lạc hậu (không sát với thị trường, vì giá đã cũ). Ngược lại với LIFO là FIFO (First in First out), nó cho kết quả là lợi nhuận chứa đựng yếu tố trượt giá, nhưng hàng tồn kho trên bảng cân đối phản ánh chính xác hơn giá trị của nó theo giá thị trường.

Thực ra, các tiên đề FIFO hay LIFO chỉ áp dụng nhiều trong kỹ thuật kế toán (accounting Techniques) cho các kho bãi, hơn là trong thực tế kinh doanh thương mại. Trong thương mại, ban giám đốc điều hành công ty thường xuất kho ra bán những món hàng nào hiện đang được đánh giá là có lợi nhất, bất kể là hàng đó đã nhập từ lâu hay mới nhập. Thường thì hàng mới nhập đem bán ngay (FIFO) vừa tranh thủ được việc gỡ vốn, vừa tranh thủ được thuế má, các chi phí kho bãi, và các chi phí kèm theo. Nhưng đối với các món hàng cần đầu cơ, thì việc lưu trữ hàng đến một thời điểm thích hợp nhất, có lợi nhất, mới đem ra bán, thì đó chắc phải là LIFO cũng không là FIFO.

FIFO trong các ứng xử đời thường

Trong các cách ứng xử văn minh thường ngày, thì hệ cứ người nào đến trước, sắp hàng trước, thí dụ trong các hàng đợi trình Passport ở sân bay, sẽ được xử lý hay phục vụ trước (FCFS- First come, First served).

Trong trường hợp có quá nhiều khách hàng, thì người có óc tổ chức sẽ phân ra **nhiều dãy hàng đợi**, và khách sẽ có nhiều hàng đợi để công việc được kết thúc

nhanh chóng hơn. Trong trường hợp công ty chỉ có số nhân viên hạn chế, thì người ta có thể phát **thẻ thứ tự**, như trong các bệnh viện, phòng mạch, trường học...

Tóm lại FIFO trở thành một phương thức để tạo lập một trật tự hợp lý hầu giải quyết các ách tắc, ứ đọng do nhiều khách đầu vào trong một cơ sở giao dịch lớn, để tránh các hiện tượng chen lấn, mất trật tự của những người nóng nảy, kém văn hóa.

FIFO còn thể hiện một sự **công bình**, theo thứ tự, ai đến trước sẽ được phục vụ trước, tránh sự gian lận do vô tình (chen lấn, mất trật tự) hay cố ý, dành lấy phần ưu tiên cho người bà con hay quen biết, trong các thứ tự nơi các đơn xin việc làm, các đơn mua nhà giá thấp (ngay bên Pháp các bộ, thứ trưởng còn dành nhau mua nhà giá rẻ, ở Hà nội người có tiền dành mua nhà giá rẻ rồi trang trí lại theo kiểu nhà đất tiền nhất).

Trên thực tế, thì ý thức về trật tự của dân mình hãy còn rất thấp, ít người tuân thủ việc xếp hàng theo thứ tự. Hồi còn rất nhỏ, mình đứng sấp hàng mua vé ở rạp Eden trên đường Catinat (Đồng Khởi bây giờ), sấp hàng trước mình có một vị bộ trưởng, một số người nước ngoài. Bỗng nhiên có một anh chàng vạm vỡ đi vòng qua song sắt sấp hàng, chen vào mua vé. Dù là còn rất bé, nhưng mình cũng đã thấy là thật đáng xấu hổ. Hiện tượng này càng ngày càng tăng, đến bây giờ thì đã trở thành chuyện thường ngày “ở huyện”. Người ta vô tư chạy vọt ngay khi gặp đèn đỏ, chạy xe vòng lên lề đường, chạy ngược chiều...

Ngược lại sự tuân thủ trật tự quá đáng của một khách sạn ở Las Vegas, hay ở Hotel Casino ở San Reno bên Mỹ, cũng không phải là tốt nhất, khách sạn lại không có nơi tiếp tân (Receptionist), mà muốn hỏi một điều rất đơn giản, thí dụ như nơi bán vé hát, lại phải đứng xếp hàng sau cả chục người.

Tóm lại FIFO hay LIFO cũng chỉ là một trong các trật tự mà người văn minh, nhà khoa học Vi tính, nhà tổ chức, nhà thương mại... thường dùng làm tiên đề cho các hành vi của mình.

VÕ HIẾU NGHĨA
28-07-2011